

SITRA

Kysymyksiä asiantuntijoille, II vaiheen tulokset

Eeva Hellström

Luonnonvarastrategian seminaari 13.1.2009

Piirroksat: Annika Varjonen

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto

SITRA Strategiaprosessin kulku

Kysymyksiä asiantuntijoille:

1. Osaaminen ja innovaatiot
2. Liiketoiminnan uudistuminen
3. Koordinaatio ja yhteistyö
4. Sääntely ja markkinaohjaus
5. Muut keinot

Tutkimus ja koulutus

- Yksittäisillä aloilla huippuosaamista
- Sektoroituminen: Koulutuksen luonnonvarakohtaisuus, tieteenalat ja tutkimuslaitokset varjelevat reviirejään

Kehittämistarpeet:

- **"PITKITTÄIN"**: Koko ketjun osaamista (alkutuotanto, jalostus, materiaaliominaisuudet, tuotekehitys)
 - Kierrätykseen, elinkaareen, tuotantotapojen ohjaukseen (esim. sertifikaatit) ja kestävän kehityksen periaatteisiin liittyvä osaaminen
- **"POIKITTAIN"**: Erialaisten vuorovaikutusten tunnistaminen sekä kokonaisvaikutusten arviointi
 - Tiedon keruu ja hallinta
 - Kansainvälinen kulttuuri ja toimintaympäristö

=> Integroitu osaaminen

- Integroivia aloja syntymässä: ympäristötaloustiede, teollinen ekologia, sustainability science, materiaalivirta-/ainevirtatutkimukset, integroitu politiikan arviointi
- Ennakointi: riittävyys, käyttö ja kuluttajatottumukset, kierrätysmateriaalit, ...

SITRA 2. Liiketoiminnan uudistuminen

- Uusia liiketoimintamahdollisuuksia
 - Hajautetut energiajärjestelmät
 - Bakteerit, nanoteknologia
 - Sivu- ja jätemateriaalien kierrätys, jalostus tai tuotteistaminen
 - Komposiittimateriaalit
 - Luonnonvaratiedon kokonaishallinnan tietojärjestelmät
 - Luonnonympäristö
 - Kierrätyksen lisääminen, materiaali- ja energiatehokkuus, kuljetusetäisyyksien lyhentäminen
- Esteet ja edistäminen
 - Verkottunut liiketoiminta ja kumppanuudet
 - Koulutusalojen rajat, putkitutkinnot
 - Rahoitus
 - Yritysrahoitus, käynnistäminen
 - Tutkimus- ja riskirahoitus
 - Maaseutuyrittäjyys

SITRA 3. Koordinaatio ja yhteistyö

Strategisen ajattelun tarve

- Materiaali- ja energiavirrat eivät tunne hallinnollisia ja organisatorisia rajoja!
- Poliitiikan muutostarve
 - Sitoutuneempi ja koherentimpi politiikka
 - Vähemmän mutta laadukkaampia integroituja ohjelmia
 - Pitempi politiikan aikajänne
 - Dynaamisen politiikan mallit (esim. Hollannin malli)
- Luonnonvarastrategian tarve
 - ⇒ Valtioneuvoston hyväksymä luonnonvaraohjelma tai vnk:n alaisuuteen luonnonvara-alan politiikkaohjelma
 - ⇒ Koordinaatioelin: kansallinen luonnonvarapaneeli tms.

Koordinaatio suhteessa globaaliin oikeudenmukaisuuteen

- EU ja kansainvälinen luonnonvarapaneeli vaikutuskanavia
- Sektori- tai aihekohtaiset sopimukset ja aloitteet

SITRA 4. Sääntely ja markkinaohjaus

Ohjauskeinojen valinta

- Sääntelyn tarve ja muoto on resurssikohtaista
 - Luonnonvaran määrä ja riippuvuudet
 - Markkinoiden toimivuus
 - Sääntelyn tarkoitus: Investointien houkuttelevuus / väestön etujen turvaaminen
- Integroitava osaksi laajempaa omistusmuotojen ja kestävä käytön viitekehystä
- Sääntelyä arvioitava ja kehitettävä strategisen ajattelun mukaisesti

Markkinoita aineettomille luonnonvaroilta

- Ympäristöpalvelumarkkinat: Biodiversiteetti, hiilen sidonta, jne.
 - Kysyntälähtöisyys, vapaaehtoisuus, omistusoikeuksien määrittely
- Useimmiten kyse ekosysteemipalveluiden nauttimisesta in situ
 - Matkailu, mökkeily, jne.
 - Kaikkia ekosysteemipalveluita ei voida sisällyttää markkinoihin, tarvitaan kv. järjestelyjä
- Julkis- ja yksityishyödykkeiden tulkinnan kehittäminen
 - Aineettomien luonnonvarojen käyttö yksityisessä liiketoiminnassa?

SITRA Esimerkkejä nykykeinoista (Gaia Oy)

- Biologiset luonnonvarat
 - Laajoja keke-perusteisia tutkimusohjelmia
 - Runsaasti toimialakohtaisia maksu- ja tuki-instrumentteja
 - Kehittyneitä sertifiointijärjestelmiä
 - Runsaasti strategioita ja ohjelmia
- Geologiset luonnonvarat
 - Tutkimusohjelmat hyötykäyttöpainotteisia (poikkeuksena MIPS)
 - Markkinaohjauskeinoja vähän
 - Alkuperäissertifiointi nuorta
 - Yhteisiä strategioita ja linjauksia vähän, lähinnä lainsäädännöllistä ohjausta
- Materiaalikierto
 - Envimat, MIPS
 - Jätevero
 - Julkiset viestintäkampanjat
 - Kestävien julkisten hankintojen toimintaohjelma ja julkisten hankintojen vihertäminen
 - Toimintatapoja edistävät standardit
 - Motivan materiaalitehokkuuspalvelut ja EK:n ekotehokkuushankkeet

Luovasti luonnonvaroista!

